

Кітов М. Г. д. філос. н., доцент, завідувач кафедри філософії
Національного університету харчових технологій

КУЛЬТУРНО-МЕНТАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

*«Ти вже не згинеш, ти двожилава ,
земля, рабована віками,
і не скарать тебе душителем
сібiрами і соловками»
(Василь Стус)*

Кітов Микола Григорович
Китов Николай Григорьевич
Kitov Nikolay Grigorovich

Культурно-ментальные предпосылки формирования украинской государственности **Culture and Mental Conditions of Ukrainian State-Building**

Проаналізовано роль ментальності українського народу як одного з внутрішніх факторів формування державності. Автор доводить, що процес побудови незалежної держави потерпить крах, якщо не буде опиратися на найбільш глибокі об'єктивні основи державного будівництва – ментальність українського народу.

***Ключові слова:** культура, ментальність, кордоцентризм, слов'янство, православ'я, етнос, самосвідомість етносу*

На державотворчий процес в Україні впливають різні чинники: зовнішні і внутрішні, економічні і політичні, ідеологічні і психологічні. Вплив різних чинників на формування української державності досить широко аналізується в працях І. Діяка, О. Дугіна, В. Кременя, Д. Табачника, В. Ткаченка, П. Кононенка, В. Крисаченка, Л. Кучми, Є. Маланюка, О. Рудакевича та багатьох інших [див.:1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]. Результати цих досліджень, безумовно, повинні враховуватися політиками в ході розбудови незалежної України. Але цей процес буде приречений, якщо не буде опиратися на найбільш глибоку об'єктивну підвалину державотворення – ментальність українського етносу. Тому об'єктивне висвітлення ролі ментальності народу є досить *актуальною* проблемою для формування української самосвідомості та розбудови державності. Автор статті ставить за *мету* проаналізувати роль ментальності українського народу як одного із внутрішніх чинників формування держави.

Насамперед зауважу, що наукові терміни, які позначають певні явища дійсності, виникають тоді, коли в людській спільноті виникає потреба їх позначати чіткими термінами і оперувати ними. Але це не означає, що вказані

явища дійсності не існували раніше. Це стосується також феномена і поняття ментальності, які історично давно вже стали об'єктом філософського аналізу. Цим феноменом свого часу цікавився ще Платон, пізніше – Лейбніц тощо. Особливо багатий матеріал з проблеми ментальності напрацьовується на рубежі ХІХ-ХХ століть. Втім широкого поширення термін «ментальність» набуває лише у ХХ ст. – в епоху постмодерну. Для цього є певні об'єктивні обставини.

Перший, поняття «ментальність» слугує засобом етнічно-національного виокремлення і характеристики певних соціальних груп. Для цього у минулому існували інші наукові терміни (національність, народність, нація, націоналізм), які, певною мірою, вичерпали свій зміст, адже включали в себе певну ідеологічну спрямованість, що закономірно приводило дослідників до необхідності визнання зверхності одного народу по відношенню до іншого. Тобто, вказані поняття не могли забезпечити зняття суперечностей у процесі розгляду національних відносин, а, навпаки, заводили у сферу, де ці суперечності нагніталися і накопичувалися. Доба постмодерну знаменує відхід від тенденції нагнітання антагоністичних суперечностей і пошук сфери, де протилежності залагоджуються.

Другий, доба постмодерну – це час соціальних змін і активних демографічних процесів, період формування нової соціальної спільноти – політичної нації, де немає місця політико-ідеологічному обґрунтуванню національно-етнічних особливостей, які, незважаючи на всі соціальні зміни, все ж таки продовжують зберігатися. Саме за допомогою терміну «ментальність» можна пояснити етнічно-світоглядні особливості народів, які входять в новітню спільноту – політичну націю. Це поняття дозволяє простежувати механізми самозбереження етносів навіть в умовах високої соціальної активності і кардинальних соціальних змін. Через відсутність чітко визначеного терміну «ментальність» у наукових розробках з національно-етнічної проблематики раніше вживались словосполучення «національний характер», «національні особливості», «риси національного характеру» тощо, які повністю не відтворювали етнічну складову нації. Отже, поняття «ментальність» породжене соціально-політичною та духовною реальністю ХХ ст. і відображає зміни, які відбуваються у положенні представника певного етносу в структурі нової соціальної спільноти – політичної нації, а також способи відтворення цього положення у людській свідомості. Тому поняття «ментальність» характерне саме для філософії постмодерну.

Третій, членування історії розвитку будь-якого народу досить плідне з позицій синергетичного підходу, який обґрунтовує, що самоорганізація складної системи є результатом проявлення активності на основі тих сигналів, які поступають із самих систем. Ці, специфічні ознаки, які не притаманні

окремим складовим частинам, а притаманні лише складній системі синергетики називають *надорганізмом*.

Етнос і політична нація є найбільш зорганізованими природними і соціальними системами. Але, якщо надорганізмом етносу виступає ментальність, то надорганізмом політичної нації виступає патріотизм. У тих же народів, які за походженням є консортивною спільнотою, надорганізмом для них виступає патріотизм протягом всього часу їх формування.

Етносу, який проходить всі етапи свого розвитку і доходить до переростання в націю, немає ніякої потреби формувати надорганізм засобами ідеології та міфології. Така потреба об'єктивно виникає в процесі розвитку конгломерату представників різних етносів у націю. Саме так відбувалося в процесі розвитку зокрема сучасного російського народу з консорції, адже без формування єдиного духовного надорганізму асиміляція іногородців у лоно руськості, а також формування російської політичної нації, практично була б неможлива.

Звідси висновок: ментальність – це архетипічна ознака, яка характеризує людську спільноту з боку етнічних характеристик. Вказаний термін плідно працює для характеристики етнічних складових політичної нації (російської, американської тощо), а також для характеристики етносів.

Поняття «ментальність» тісно співвідноситься з поняттям «патріотизм», але не співпадає. Вказані поняття широко використовуються для характеристики політичної нації. Якщо поняття «ментальність» відображає її етнічну складову, то поняття «патріотизм» – соціально-політичну. Ментальність – це «...специфічний спосіб сприйняття... і розуміння... етносом свого внутрішнього світу та зовнішніх обставин» [8, с. 26], – підкреслює О. Рудакевич. Її роль у розвої народу незаперечна, адже «...саме ментальність долає історичні епохи, зберігає код нації!» [там само].

Феномен ментальності народу суттєво впливає на його історичну долю. Теоретично будь-який народ має альтернативні шляхи розвитку в кожному моменті свого існування, але в який спосіб його історична доля може реалізуватися як альтернативна, це питання не стільки історичне, скільки філософське і пояснюється воно через феномен ментальності.

Отже, хоча на державотворчий процес будь-якої країни впливають різні чинники, але цей процес буде приречений, коли не буде опиратися на найбільш глибинну об'єктивну підвалину державотворення – ментальність народу, адже ментальність – це специфічний спосіб сприйняття і розуміння етносом свого єства та зовнішніх обставин свого існування. У розвитку етносу її роль досить значна, адже саме ментальність, долаючи історичні епохи, зберігає його генетичний і архетипічний код. Ментальні риси народу завжди є природними й

споконвічними. Від них слід відрізнити набуті риси і комплекси, які формуються в умовах не автентичного буття, зокрема – політичного поневолення. Наприклад, набутим є «комплекс меншовартості», який притаманний певній частині українства через вікові утиски з боку сусідніх народів.

Сьогоднішня українська держава має виражати і захищати, перш за все, ментальне тяжіння українства до:

- а) власної економічної системи господарювання;
- б) певної системи державно-політичного устрою;
- в) своєї кордоцентричної культури.

До чого ж тяжіє українська ментальність? Суть моїх роздумів полягає в наступному.

По-перше, незважаючи на те, що економіка України сьогодні ще залишається зорієнтованою на Схід, об'єктивно вона тяжіє до Заходу. Захід приваблює Україну, перш за все, передовими технологіями. Але це не головне. Українську ментальність не стільки притягує Захід, скільки відштовхує Схід своїм імперсько-тоталітарним економічним устроєм. Гігантоманія, безкінечні «будови віку», військово-промислова техніко-економічна орієнтація – це не результат бездарності керівництва, а об'єктивація внутрішньо-притаманної імперії експансії і невситимої жадоби до просторового розширення. Величезний економічний простір вимагає сильного центру і жорстко уніфікованого поділу влади між ним і периферією. Порушення уніфікації на користь певної структурної одиниці об'єктивно веде до ланцюгової реакції загострення суперечності між центром і периферією, яке ставить під загрозу існування самої системи. Тому імперська система тяжіє до уніфікації і спокою. Все одноосібне, приватне, індивідуальне, нетипове становить потенційну загрозу інтернаціонал-тоталітаризму і тому не має права на існування. Не випадково Сталін *фізично* знищив опору української ментальності – селянина середняка. Проте, незважаючи на страхітливую насильницьку руйнацію економічного укладу українства, йому і сьогодні притаманні, значною мірою, індивідуалізм, самостійність, опора на власні сили. Названі риси характерні також і для ментальності народів Європи. Саме їх спорідненість і є глибинною об'єктивною основою економічного тяжіння України до Заходу, а не Сходу. Реалізація цього тяжіння прямою дорогою веде до світових стандартів рівня життя, а економічне єднання (насильницьке чи обманливо-добровільне) зі Сходом прирікає економіку України на довічну стагнацію.

По-друге, багатівікове імперське панування не вбило серед українства жагу до державотворення. Магдебурзьке право в Києві, Гетьманщина, конституція Пилипа Орлика – це не тільки наша гордість, а й свідчення одвічного потягу українства до державницько-політичного устрою

європейського типу. Проте тут простежується й інша проекція. Жага українства до створення власної держави значно зростає в період формування економічної основи нації. Козацькі повстання, Гетьманщина і були витвором потягу українства до власної системи господарювання. Ці устремління не могли знищити ні злочинні щодо України дії Петра I, ні закріпачення селянства і руйнація Запорізької Січі Катериною II, ні більшовицько-сталінські тортури. Але економічна константа нації не спроможна виразити всю глибину і повноту її ментальності, адже має тенденцію до інтернаціоналізації і нівелювання. Лише в постіндустріальну епоху стає можливим повний прояв ментальності народу в процесі своєї ідентифікації, адже на зміну економічній константі приходять культурологічна. Тому результати Всенародного Референдуму в грудні 1991 р., коли 91,2 % громадян України, які брали участь у референдумі, проголосували за державну незалежність є досить симптоматичними. Цим самим український народ не тільки опосередковано засвідчив про орієнтацію на західну модель державницько-політичного устрою, а й піднявся на рівень країн Заходу в питанні своєї ідентифікації. Якщо в індустріальну епоху ключовою константою ідентифікації країн Заходу була економічна, то в постіндустріальну – культурологічна. Тому облудно-софістичними є твердження деяких політиків і теоретиків про приреченість країн колишнього Союзу (особливо нібито «слов'янських»?) жити в єдиному економічному і політичному просторі. Українська ментальність тяжіє до європейського державницько-політичного устрою, російська – до євразійського.

По-третє, важливим є вибір вектору майбутнього духовного розвитку України. Він визначатиметься силовим полем культури Росії. Сила магнетизму культури Сходу по відношенню до української ментальності живиться двома джерелами: релігією православ'я та досить потужною слов'янською складовою у тілі руського народу. Перше з роками буде міліти.

Будучи однією з ідеологічних підвалин інтернаціонал-імперського політичного устрою, руська православна церква завжди стояла, перш за все, на захисті державницьких, а не релігійних інтересів особистості. Впродовж багатолітньої своєї історії вона, чи не найлукавіше від інших церков, порушувала основну із заповідей Христових: *«віддайте кесаря кесарю, а Боже Богу»*. Така ідеологічна спрямованість руської православної церкви не тільки викликає внутрішній розкол, а й значно зменшує її духовну силу й підштовхує до об'єднання православних конфесій, що діють на Україні, в єдину помісну українську православну церкву.

Друге джерело, наявність у тілі руськості спільної з українством слов'янської складової, є стійким і потенційно сильнішим. Головною перепоною для об'єктивної потенції єднання культур руського і українського

народів (в Росії, незважаючи на варяго-руське походження самих руських, слов'янське тло, особливо в царині культури, є досить помітним) залишається імперський державницько-політичний устрій одного з них.

Глибинними ворогами інтернаціонал-імперіалізму є особистість і нація через їх онтологічну вкоріненість у світ культури. Суспільство, в якому державно-політичні зв'язки панують над особистісними, щонайменше насторожено відноситься до багатоголосся культур, особливо національних. Все національно-самобутнє гальмується, або забороняється. Єдиною для вільної творчості залишається імперсько-месіанська ніша. Невипадково саме в ній знаходиться більшість культурних здобутків Росії, що сягають світового рівня. Спрямованість української культури прямо протилежна – людиноцентрична. Отже, в історичному і культурологічному поступу український і руський народи йдуть в протилежних напрямках. Тому єднання культур цих народів можливе тільки за єдиної умови – принципової зміни вектору розвитку культури Сходу. Місце імперського державницько-політичного вектору має зайняти людиноцентричний. В антагоністичному протиборстві «імперія – культура» завжди перемагає культура. Імперії виникають і зникають, а культура залишається вічною. Саме про це й засвідчує майже тисячолітній досвід перебування українського етносу в складі різних імперій.

По-четверте, щоб реалізувати, об'єктивно обумовлені своєю ментальністю, потяги до світового співтовариства потрібна злагода в суспільстві, перш за все, злагода національної духовної еліти і українського істеблішменту. Довгий час між ними панував антагонізм: національна духовна еліта з біллю у серці сприймала підневільність України, а істеблішмент справно проводив імперську політику в життя. Саме про таких няньок, дядьків «отечества» чужого, перевертнів, недолюдків, ладних викохати і продати в різницю москалеві свого єдиного сина, та допомогти з матері зняти полатану свитину, з презирством писав Т.Г. Шевченко:

*«Німії, подлії раби,
Підніжки царській, лакеї
Капрала п'яного! Не вам,
Не вам, в мережаній лівреї
Донощики і фарисеї,
За правду пресвятую статъ
І за свободу. Розпинають,
А не любить ви вчились брата!*

О роде суетний, проклятий,

Коли ти видохнеш?»

Дошкульні, вбивчі слова з глибинним біблейським підґрунтям. Як біблейському Мойсею було відомо, що рабська психологія не зникне раніше, аніж вимруть люди, заражені нею, так і українському Пророкові доступні езотеричні Знання людського буття.

Проте біблейська міфологема має також й іншу проекцію. Вона віщує про те, що Велика культура як і Велика нація народжується там і тоді, коли відшукується нетривіальна, нестандартна відповідь на той Виклик, що кинула народів Історія. Перед сучасною українською духовною елітою також стоїть проблема Вибору: водити народ по пустелі, поки не вимруть «німії подлії раби», чи шукати іншу відповідь. Трагізм української нації полягає в тому, що вона не має, в силу історичних і соціокультурних обставин, навіть такого короткого, по вселенським масштабам, часу, як біблейський єврейський народ. Тому відповідь має бути негайною, адже завтра уже буде пізно, і найнесподіванішою.

Споконвіку серед людей існує спокуса: на удар відповісти ударом, на наклеп – спростуванням, на погрозу – погрозою, хоча з давніх-давен відомо, що Злом неможна побороти Зло. Культурологічний константі, що продукує гармонійну єдність особи, нації, цивілізації не притаманний принцип знищення. Тому не помста, не Нюрнберзькі суди потрібні сьогодні Україні, а Прощення. Настав час пробудитися всім нам (лівим і правим, православним і католикам, хрещеним і нехрещеним) від гніву і ненависті один до одного. Будемо шукати один в одному те, що нас єднає, а не роз'єднує. Єднає Любов, а роз'єднує Ненависть. Прощення і Любов – така і тільки така має бути Відповідь українського етносу на новітній Виклик Історії.

Така Відповідь відповідає як автентичній ментальності українства, що досягла у «філософії серця» самоусвідомлення, так і новітній постіндустріальній епосі, яка продукує принципово нову, культурологічну парадигму розв'язання суперечностей суспільного буття.

Українська ментальність принципово культурно-пластична і кордоцентрична. Ці якості акумулює і репрезентує сьогодення духовна еліта України, демонструючи свою непоборну силу.

Сильні приречені зносити немоці безсильних – це Кармічний закон Буття. Тому саме національна духовна еліта повинна не тільки першою подати руку до Прощення, а й показати приклад терплячості, толерантності, поступливості, щодо свого одвічного антагоніста – національно-імперського істеблішменту.

Імперія вміла «готувати» національні кадри. Все спроможне до аналітики регулярно і систематично забиралося до третього Риму, а культурно-самобутнє, нескорене – принижувалося, а то й гноїлося в гулагах. Тим самим імперія рекрутувала маргіналів у своє обійстя й одночасно зрубувала під корінь паростки етнічно-самобутнього, котре могло в майбутньому розквітнути національним самоусвідомленням. Національна «еліта» формувалася імперією з вольового, прагматичного, слухняного елемента. Підневільний нації цілеспрямовано насаджувалася підневільна психологія. Не вина сучасного українського істеблішменту, що він значною мірою проімперськи налаштований, а наша спільна біда. Тому не знищення, не приниження, не придушення волі сучасного істеблішменту потрібно сьогодні Україні. Обставини вимагають тісної співпраці з ним духовної еліти нації.

Практична економіка, практичне управління державою – це справа істеблішменту. Духовна еліта приречена мати іншу, найвищу владу – Духовну. Тільки за такої співпраці українство зможе реалізувати свої віковічні потяги до власної держави, входження до світового співтовариства на принципах Дружби, Рівності, Братства. Українська духовна еліта готова до такої співпраці. Чи готовий до неї істеблішмент? На мій погляд, готовий, попри те, що він психологічно налаштований проімперськи, а досить значна його частина складається з етнічних росіян. Запорукою цього є здоровий глузд і прагматизм управлінсько-господарської «еліти».

Сучасний істеблішмент України породжений індустріальною епохою, конструктивним стрижнем якої є економічна доцільність. Якщо сьогодні у його значної частини ще паралізована воля до глибокого економічного аналізу, то вже завтра істеблішменту стане зрозуміло: імперсько-державницьке спрямування економіки – це історичний тупик, який прирікає її на постійну стагнацію, а народ на недоїдання і дефіцит. Досить швидко зміниться й економічна орієнтація істеблішменту: зі Сходу на Захід.

До речі, істеблішмент уже проявив себе далекоглядним і прагматичним у питаннях реформування економіки, аніж частина української економічної і духовної еліти. Якщо останні всіляко підтримували російську програму реформування економіки «500 днів», не вбачаючи в ній смертельної загрози для незалежності України, то істеблішмент її торпедував. Швидка приватизація й акціонування підприємств з одночасним підвищенням цін на енергоносії до рівня світових призвели б до повної зупинки виробництва й колапсу економіки України. Бійтесь данайців, які дари приносять – це застереження, на превеликий жаль, забула наша національна економічна «еліта». Тому слід рішуче відмежуватися від наскрізь плагіаторських економічних програм виходу економіки України з кризи, що їх пропонують українству зі Заходу і Сходу. Останнє слово залишиться за прагматичним українським істеблішментом, який, до речі, неадекватно оцінюється сьогодні, як національно-демократичними, так і проімперськими силами. Обидві, силкуючись використати його в реалізації своїх прямо протилежних цілей, переоцінюють руйнівну роль істеблішменту і недооцінюють державотворчу. Духовна національна еліта повинна зрозуміти: створення реальних умов для самореалізації сучасному українському істеблішменту – це єдина дорога не тільки до злагоди в суспільстві, а й економічного процвітання країни.

Народ, котрий не сягнув економічної і політичної єдності, не може стати нацією. Нація, котра фінансує науку за залишковим принципом, приречена на постійне економічне відставання. Але якщо нація не дбає про розвиток власної культури і філософії (адже остання є самоусвідомленням культури), то вона

прямує до загибелі. Залишковий принцип фінансування культури – це релікт імперської ідеології стосовно національних культур.

Імперія має дві культури: державницько-месіанську й національно-етнічну. До першої належить також та частина національно-етнічної культури, котра має чітке імперсько-месіанське спрямування. Друга ж облудно називається народною й водночас цілеспрямовано зводиться інтернаціонал-тоталітарною системою до культури шароварно-гопакового штибу. Якщо в першій ми знаходимо розжирілу «еліту», то другій уготована доля історичної деградації й вимирання. Перша фінансується за першочерговим принципом, друга – за залишковим. Саме ця «вибірковість» і закодувалася в свідомості українського істеблішменту. Проте об'єктивні умови сьогодення швидко її розкодують. Якщо індустріальна епоха породжує територіальну й економічну експансію, то постіндустріальна – інформаційну й культурну. Зморена невольницькими путами національна культура без підтримки держави не спроможна протистояти шаленому натиску двох імперських культур: космополітичної масової – з Заходу та інтернаціонал-імперської – зі Сходу. Це давно розуміла національна духовна еліта й починає усвідомлювати істеблішмент України. Єдність національної духовної еліти та істеблішменту з ключового для України питання: ставлення до науки й культури є чи не найбільшою гарантією успішного просування нашої держави до світового співтовариства. На превеликий жаль до сьогоднішнього дня цього не сталося. Директор Інституту українознавства П.П. Кононенко у свій час з тривогою зазначав, що досі більшість вищих навчальних закладів в Україні готує інтелігенцію на ідеологічних засадах сусідньої держави. З таким застереженням поважного автора можна повністю погодитися. Але щоб змінити чужі ідеологічні засади на свої, потрібно чітко усвідомити в чому саме полягає сутність цих «сусідських»? Високо оцінюючи державницьку позицію й роботу шановного професора, його однодумців та соратників стосовно того, що саме українознавство повинно стати основою навчання та виховання підростаючого покоління, основою філософії розбудови нашої молоді держави, з біллю

вимушений сказати: в українських історичних, філософських, політичних, українознавчих наукових доробках, які репрезентують навіть найкращі, найбільш свідомі представники української національної еліти, дуже багато чого побудовано саме на ідеологічних засадах нашої сусідньої держави. Знаходимо їх і в працях П.П. Кононенка. Але про це в наступній публікації.

Література:

1. Діак І.В. Україна – Росія (Історія та сучасність): Наукове видання / В.Г. Дончик (ред.). – К., 2001. – 400 с.
2. Дугин А.Г. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. Мыслить Пространством. – 3 изд., доп. – М.: АРКТОГЕЯ-центр, 1999. – 928 с.
3. Залізник Леонід. Україна серед світових цивілізацій. – 2-е вид. – К.: Т-во “Знання” України, 2000. – 71 с.
4. Кононенко П. «Віха в історії духовності» // Крисаченко В.С. Українознавство: Хрестоматія-посібник: У 2 кн. Кн.. 1. Передмова П.П. Кононенка. – К.: Либідь, 1996. – 352 с. – С. 5-10.
5. Кононенко П.П. Українознавство: навч. посібник. – К.: Заповіт, 1994. – 320 с.
6. Кремень В.Г., Табачник Д.В., Ткаченко В.М. Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). – К.: «ARC-UKRAINE», 1996. – 793 с.
7. Крисаченко В.С. Україна на сторінках святого письма та витяги з першоджерел, що засвідчують процес поширення християнства на теренах України від апостола Андрія до князя Володимира. – К.: Наукова думка, 2000. – 486 с.
8. Крисаченко В.С. Українознавство. Хрестоматія – посібник. У двох томах. Книга перша. Київ “Либідь”. 1996. Крисаченко В.С. Українознавство: Хрестоматія-посібник: У 2 кн. Книга 2. – К.: Либідь, 1997. – 464 с
9. Кучма Л.Д. Украина – не Россия. – М.: Время, 2004. – 128 с., (На укр. яз.).
10. Маланюк Євген. Малоросійство // Крисаченко В.С. Українознавство: Хрестоматія-посібник: У 2 кн. Книга 2. – К.: Либідь, 1997. – 464 с. – С. 450-463.
11. Маланюк Євген. Малоросійство // Крисаченко В.С. Українознавство: Хрестоматія-посібник: У 2 кн. Книга 2. – К.: Либідь, 1997. – 464 с. – С. 450-463
12. Рудакевич О. Ментальність і політична культура української нації // Розбудова держави. – 1995. – № 10.
13. Стус Василь. «Сто років, як сконала Січ» // Стус, Василь. Палімпсест: Вибране. – К.: Факт, 2003. – 432 с.
14. Шевченко Т.Г. Юродивий // Т. Г. Шевченко. Кобзар. – Х.: Школа, 2006. – 352 с. – С. 295-296.

АННОТАЦИЯ

Культурно-ментальные предпосылки формирования украинской государственности

Проанализировано роль ментальности украинского народа как одного из главных внутренних факторов формирования государственности. Автор доказывает, что процесс построения независимого государства потерпит крах, если он не будет опираться на наиболее глубинное объективное основание государственного строения – ментальность украинского этноса.

Ключевые слова: культура, ментальность; кордоцентризм; славянство; православие; этнос, самосознание этноса.

SUMMARY

Culture and Mental Conditions of Ukrainian State-Building

The role of the Ukrainian people's mentality as one of the internal factors of the state-building process is analyzed. The author proves that the process of building an independent state will crash if it will not rely on the deepest objective basis for state building - the mentality of the Ukrainian people.

Keywords: culture, mentality, cordocentrism, the Slavic, Orthodox, ethnicity, ethnic self-consciousness.

Опублікована: *Кітов, М. Г.* Культурно-ментальні передумови формування української державності / М. Г. Кітов // Практична філософія. – 2013. - № 1 – 2013. – С. 170–179. (*фахове видання*).